
Vergaderjaar 2021-2022

---

20 043

Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa

Nr. 129

VERSLAG VAN DE ZITTING 2022 (TWEEDE DEEL)
Vastgesteld 7 september 2022

1. Inleiding

Een delegatie van zeven Kamerleden nam van 25 tot en met 28 april 2022 deel aan de tweede deelsessie van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa (PACE) in Straatburg.¹De delegatie bestond uit **Petra Stienen** (D66, delegatieleider), **Reina de Bruijn-Wezeman** (VVD), **Ria Oomen-Ruijten** (CDA), **Tiny Kox** (SP, PACE-president), **Margreet de Boer** (GroenLinks), **Bob van Pareren** (Fractie-Nanninga), allen Eerste Kamerleden en het Tweede Kamerlid **Jeanet van der Laan** (D66).

Naast twee debatten over de agressie van de Russische Federatie tegen Oekraïne nam de assemblee diverse rapporten aan en spraken Dunja Mijatović, de commissaris voor de mensenrechten van de Raad van Europa, en de Italiaanse president, Sergio Mattarella, de vergadering toe. Bij de opening van de zitting namen de leden één minuut stilte in acht ter nagedachtenis aan de slachtoffers van de oorlog in Oekraïne. Een oorlog die nooit had mogen beginnen en die onmiddellijk moet eindigen, aldus PACE-president Tiny Kox.

De assemblee sprak opnieuw haar niet aflatende steun uit voor de soevereiniteit, onafhankelijkheid en territoriale integriteit van Oekraïne binnen zijn internationaal erkende grenzen. Overige onderwerpen waren het ter verantwoording roepen van de plegers – inclusief de leiders van de Russische Federatie – van oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid, en mogelijk genocide, het opzetten van een internationaal ad hoc tribunaal en het belang van versterking van het strategisch partnerschap tussen de Raad van Europa en de EU, op basis van de gedeelde waarden en inzet voor de bevordering van vrede en stabiliteit op het Europese

---

¹ Alle aangenomen teksten van deze sessie zijn hier te vinden: <https://pace.coe.int/en/pages/session-202204>

continent en ter ondersteuning van het multilateralisme in de wereld.

De delegatie sprak en marge van de sessie met de Permanent Vertegenwoordiger van Nederland bij de Raad van Europa, de heer Böcker en was aanwezig bij de opening door Tiny Kox, President van de Assemblee, van de foto-expositie van de Nederlandse stichting Open Mind met slachtoffers van huiselijk geweld die door de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging naar Straatsburg was gehaald.

2. Nederlandse interventies in plenaire debatten

De Parlementaire Assemblee heeft op 25 april over het rapport ter bescherming en bestrijding van de blootstelling van kinderen aan pornografische inhoud behandeld. Het rapport beschrijft de verschillende middelen en instrumenten die bestaan om de blootstelling van kinderen aan pornografische inhoud te bestrijden, de gevolgen hiervan voor kinderen en de fundamentele rol van onderwijs en bewustmaking binnen scholen. De relevantie van de voorgestelde technologische maatregelen, zoals ouderlijk toezicht, ad-blokkering en instrumenten voor leeftijdscontrole, als snelle oplossing van het probleem van de blootstelling van kinderen aan pornografische inhoud onderschrijft mevrouw De Boer. Voor een meer structurele en lange termijnoplossing bedrukte zij het belang van onderwijs. Ook sprak zij haar zorgen uit over de tendens om af te stappen van voorlichting over seksualiteit, welke niet alleen een plicht is van de staat, maar ook van de ouders. Seksuele voorlichting zorgt ervoor dat kinderen op een aan hun leeftijd aangepaste en veilige manier kennis kunnen maken met onderwerpen die uiteindelijk toch hun belangstelling zullen wekken, aldus mevrouw de Boer en is op deze manier een essentiële stap om kinderen te beschermen tegen de gevolgen van ongewenste blootstelling aan pornografische inhoud. De aanbevelingen uit dit rapport zijn unaniem aangenomen.

In het debat op 26 april kwam ook het rapport 'Beyond the Lisbon Treaty: strengthening the strategic partnership between the Council of Europe and the European Union'. Het rapport beoogt dat de EU de politieke dialoog, de synergie en het technisch overleg met de Raad van Europa over vraagstukken betreffende de democratische veiligheid en de rechtsstaat versterkt, en daarbij overlapping van activiteiten en het ontstaan van uiteenlopende rechtsnormen in Europa vermijdt. Namens de *Group of the European People's Party* (EPP/CD) reageerde mevrouw Oomen-Ruijten op het

rapport waarbij zij aangaf dat het in deze turbulente tijden waarin een lidstaat wordt getroffen door een agressieve aanval op burgers meer dan ooit nodig is dat de EU en de Raad van Europa samenwerken. Want een intensieve samenwerking is niet alleen in het belang van beide instellingen, maar ook in het belang van de Europese burgers aldus mevrouw Oomen-Ruijten. Het is aan de EU en aan de Raad van Europa om het terugschroeven van de democratie te keren vervolgd zij, wij moeten de integriteit van de democratische processen beschermen, en het is meer dan ooit nodig de rechtsstaat te bevorderen en te bewaken. Ook pleitte zij ervoor om nu iets te doen aan de rechtskracht in het Verdrag van Lissabon om voor de Europese Unie ons verdrag voor de rechten van de mens in te voeren.

Hierna presenteerde de commissaris voor de mensenrechten van de Raad van Europa, mevrouw Mijatović, haar jaarverslag over 2021. Zij constateerde dat de trends die de bescherming van de mensenrechten ondermijnen, zich in 2021 hebben doorgezet waarbij vooral de omvang van de achteruitgang ten aanzien van veel mensenrechtenbeginselen en de wijdverbreide ondermijning van de rechtsstaat alarmerend is. De onderwerpen die in het verslag aan bod komen, variëren van mediavrijheid en de veiligheid van journalisten tot de bescherming van migranten, van de vrijheid van vreedzame vergadering tot de rechten van vrouwen en meisjes, LGBTI-personen, personen met een handicap, mensenrechtenverdedigers en kinderen, alsook overgangsrechtspraak, het recht op gezondheid en racisme. Mevrouw Mijatović ging ook in op de gevolgen van de oorlog in Oekraïne. Zij sprak de hoop uit dat de lidstaten het Oekraïense rechtssysteem en het Internationaal Strafhof blijven steunen, zodat zij een zekere mate van gerechtigheid en genoegdoening kunnen bieden aan de slachtoffers. Ook riep zij de regeringen en parlementen van de lidstaten op meer inspanningen te leveren om de steun voor de leniging van de humanitaire en mensenrechtenbehoeften van mensen die de oorlog in Oekraïne ontvluchten, te coördineren en op te voeren, met een perspectief op middellange en lange termijn.

Tijdens de middagvergadering nam de assemblee het rapport aan van mevrouw De Bruijn-Wezeman over de deinstitutionalisering van personen met een handicap. Het rapport stelt voor de wetten die de opneming van gehandicapten in inrichtingen toestaan, geleidelijk in te trekken, evenals de wetgeving op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg die behandeling zonder toestemming en opsluiting op grond van een handicap mogelijk maakt. Personen met een handicap hebben

dezelfde mensenrechten als u en ik sprak mevrouw De Bruijn-Wezeman. Zij hebben het recht om zelfstandig te leven. De samenleving moet ruimte bieden aan menselijke diversiteit en personen met een handicap in staat stellen daar actief deel van uit te maken aldus mevrouw De Bruijn-Wezeman. In het debat vestigde mevrouw De Boer de aandacht op Nederland, waar veel kinderen met ernstige psychische of psychiatrische problemen in gesloten inrichtingen worden geplaatst. De manier waarop wij deze kinderen behandelen is een mensenrechtenschending sprak mevrouw De Boer en zij hoopt dat dit rapport er toe bijdraagt dat wij druk uitoefenen om oplossingen voor hen te vinden.

Tot slot volgde het debat over discriminatie op grond van sociale afkomst. In heel Europa speelt de sociale afkomst van mensen en hun omstandigheden bij geboorte, een grote rol bij het bepalen van hun toekomst, hun toegang tot onderwijs en levenslang leren en hun kansen op werk. Het rapport dat werd aangenomen op 26 april roept de lidstaten op om deze vorm van discriminatie te verbieden in de wetgeving en te voorzien in individuele rechtsmiddelen die toegankelijk zijn voor slachtoffers. Mevrouw Stienen reageerde namens de *Alliance of Liberals and Democrats for Europe* (ALDE) en stelde dat als we geboren worden, we allemaal gelijk lijken te zijn. In werkelijkheid zijn sommige baby's winnaars van de geboorteloterij en anderen zullen die loterij nooit winnen, omdat de winnaars van die loterij geboren worden in een bevoorrechte omgeving met toegang tot goed onderwijs en huisvesting, en een veilige omgeving zonder enige vorm van geweld sprak mevrouw Stienen. Sociale afkomst wordt in veel landen nog steeds niet erkend als grond in de antidiscriminatie wetgeving vervolgde zij, bewustwording van de rol die sociale afkomst speelt bij de toegang tot mensenrechten vraagt om betere gegevensverzameling en sociaal beleid dat rekening houdt met deze blijvende invloed van de sociale afkomst aldus mevrouw Stienen.

Op woensdag 27 april stelde de assemblee het buitensporig gebruik van geweld door rechtshandavings-ambtenaren aan de kaak waarbij beginselen van noodzaak, evenredigheid, voorzorg en non-discriminatie worden geschonden. Dit gebeurt met name bij politieoptredens bij vreedzame demonstratie, aanpak van illegale migratiestromen en het herstellen van de openbare orde in post-conflictsituaties. Mevrouw De Boer benadrukte in het debat de behoefte aan transparantie en onafhankelijk onderzoek. In Nederland hebben we verschillende gevallen gehad waarin politie geweld gebruikte tegen demonstranten. In sommige

gevallen was het gebruik van geweld misschien een gerechtvaardigde reactie, in andere gevallen was het geweld mogelijk buitensporig zei mevrouw De Boer. Het is van het grootste belang dat duidelijk en transparant is welk soort geweld door de politie is gebruikt en wie de beslissing heeft genomen om dat geweld te gebruiken. Daarnaast is een gedegen en onafhankelijk onderzoek nodig om vast te stellen of het geweld nodig, rechtmatig en proportioneel was aldus De Boer.

De leden bespraken op 28 april de voortgang van Georgië bij het nakomen van zijn toetredingsverplichtingen als lid van de Raad van Europa. Naast een aanhoudende en duidelijke vooruitgang sinds 2014, zijn er nog steeds een aantal tekortkomingen en punten van zorg waaronder het extreem gespannen en gepolariseerde politieke klimaat. Er zijn een aantal stappen opgesomd die de autoriteiten kunnen nemen om de hervorming van het kiesstelsel te bevorderen, het parlementaire toezicht uit te breiden, de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht te bevorderen, de strijd tegen corruptie op te voeren, de mediavrijheid uit te breiden en de LGBTI+-gemeenschap te beschermen. De heer Van Pareren sprak namens de *European Conservatives Group and Democratic Alliance* (EC/DA) en benadrukte in zijn bijdrage deze zorgen. Elke verandering vereist de volledige inzet en, zoals reeds is gezegd, een politieke wil, met inbegrip van de bereidheid tot samenwerking, zowel van de regerende autoriteiten als van de oppositie sprak de heer Van Pareren. Wij moedigen alle politieke partijen aan de gemeenschappelijke belangen van het land boven enge partijpolitieke strategieën te stellen vervolgde hij.

3. Overige

Een nieuw ingestelde informele groep Woman@PACE, bestaande uit vrouwelijk leden van de assemblee, was op 25 april voor de tweede maal bijeen in Straatsburg. Zij veroordeelde de vele meldingen van verkrachting en seksueel geweld tegen vrouwen en meisjes in Oekraïne evenals de enorme en over het algemeen onevenredige gevolgen die de agressie van de Russische Federatie heeft voor vrouwen en kinderen in het land. De solidariteitsactie van deze groep om beschermingsvesten te doneren aan de vrouwelijke collega's in het Oekraïens parlement had meer dan 36.000 euro opgebracht. Ook de Nederlandse leden hadden gedoneerd. Naast mevrouw Stienen, inmiddels benoemd in het bureau van Women@PACE, namen ook mevrouw Oomen-Ruijten,

mevrouw de Boer en mevrouw Van der Laan deel aan deze bijeenkomst.

Op 26 april werd de reizende foto-expositie van de Nederlandse stichting Open Mind geopend door Tiny Kox als President van de Parlementaire Assemblee. Diverse portretten van slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling werden tot juni getoond in de voortuin van het Palais de l'Europe. De tentoonstelling is door de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij de Raad van Europa naar Straatsburg gehaald.

Op initiatief van mevrouw Stienen vond op 27 april een hoorzitting plaats in de 'Equality and Non-Discrimination'-commissie met drie prominente sprekers over de rol van mannen en jongens bij het stoppen van op gender gebaseerd geweld. In haar inleiding stelde mevrouw Stienen dat gendergelijkheid alleen kan worden bereikt door alle seksen erbij te betrekken. Het patriarchaat is ook nadelig voor mannen. Te vaak denken mannen dat gendergerelateerd geweld niet over hen gaat aldus mevrouw Stienen.

Mevrouw De Boer diende een motie in voor een resolutie over het veiligstellen van toekomstige rechten voor toekomstige generaties.

Een aantal leden van de delegatie sprak de rapporteurs van de Monitoring commissie die het functioneren van democratische instituties in Nederland gaan onderzoeken. De rapporteurs zijn specifiek geïnteresseerd in de zaak van de kindertoeslagen.

De voorzitter van de delegatie,
Stienen

De griffier van de delegatie,
Bakker-de Jong